

Arkæologisk udgravning

Beretning

HOM 2672 Petersminde, Haldrup by, Vær

Tidl. Vejle Amt, Voer Herred, Vær Sogn, Haldrup By Ejerlav

Sted-SBnr.: 160512-101

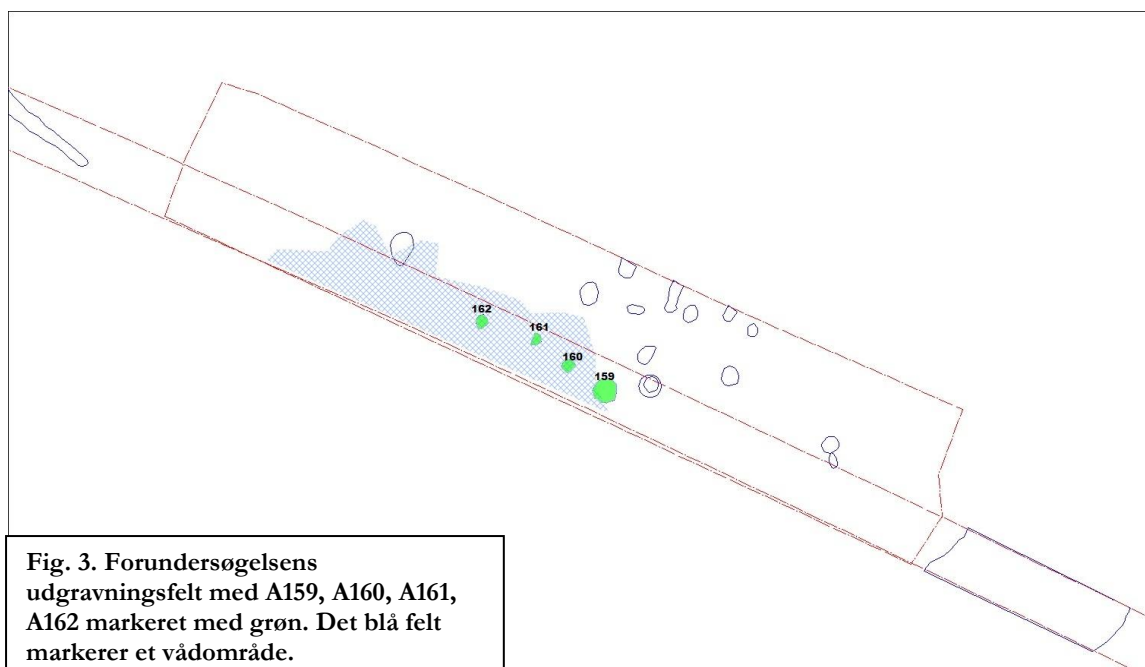
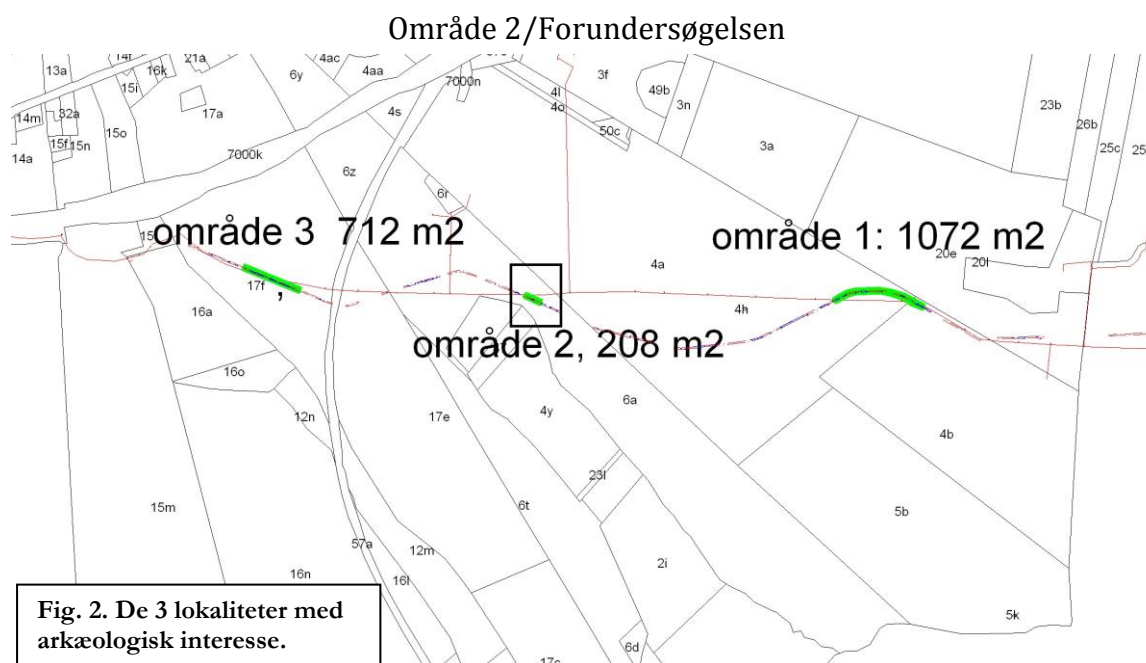
KUAS: 2010-7.24.02/HOM-0014

UNDERSØGELSENS FORHISTORIE	3
Område 2/Forundersøgelsen	3
ADMINISTRATIVE DATA	4
TOPOGRAFI	4
MÅLESYSTEM	4
UDGRAVNINGSMETODE	4
UNDERSØGELSENS RESULTATER	4
Datering	6
FREMTIDIGT ARBEJDE PÅ STEDET	6
ANLÆGSLISTE	6
ANLÆGSBESKRIVELSE	8
FUNDLISTE	12
FUNDBESKRIVELSE	12

Undersøgelsens forhistorie

Forud for anlæggelsen af en spildevandsledning foretog Horsens Museum i efteråret 2010 en forundersøgelse **HOM2626**. Herved blev udpeget tre hidtil ukendte lokaliteter med arkæologisk interesse. Ved to af de udpegede lokaliteter blev der efterfølgende foretaget udgravninger.

Ved område 2, der går under journalnummeret **HOM 2672**, blev der ved forundersøgelsen konstateret stolpehuller fra én eller flere konstruktioner. Grundet stolpehullernes karakter blev huskonstruktionen indledningsvist dateret til middelalderen.

Området er beliggende umiddelbart over et vådområde på et tørt næs på matr. nr. 6a, Haldrup by, Vær Sogn. I området umiddelbart vest for lokaliteten sås resterne af to kogegruber. På selve det udvalgte område fremkom 3 grubelignede strukturer med en diameter på omkring 50 cm (**A160, A161, A162**). 2 af disse anlæg var lave og rundbandede, mens det tredje, ligeledes lave anlæg, havde en flad bund. I umiddelbar forbindelse hertil blev der udgravet et dybt stolpehul, formentlig en tagbærende stolpe (**A169**).

Fremkomsten af det meget dybe stolpehul peger på, at de førnævnte, lave grubelignende strukturer skal opfattes som vægstolper, og at stolpehullerne samlet set indgår i en huskonstruktion. Beskaffenheden af navnlig vægstolperne daterer umiddelbart lokaliteten til middelalder. En kogestensgrube, (**A159**), der er fundet sammen med konstruktionen, kan stamme fra tidligere tiders aktiviteter på kanten af vådområdet.

Administrative data

Undersøgelsen blev finansieret af bygherre Horsens Vand A/S, kontaktperson Carsten Laursen.

Budget på kr. 33.491,25 (inkl. moms), blev d. 24-09-2010 godkendt af Kulturarvsstyrelsen.

Horsens Museum er ansvarlig for undersøgelsen, hvorfor originaldokumentation og fund opbevares på museets magasin efter endt undersøgelse.

Topografi

Området omkring Horsens Fjords nordlige del er rig på fortidsminder.

Udgravningsfeltet er beliggende på et ret skrånende terræn, over et vådområde, hvilket er en typisk placering for jernalderbebyggelse.

Målesystem

Udgravningen er opmålt med GPS i system 34 Jylland/Fyn, DVR90, hvorfor der ikke er anvendt et lokalt målesystem.

Opmålingsdata ligger på Horsens Kommunes server på g-drevet på sagen i mappen MapInfo. Alle opmålingsdata er autodigitaliseret i MapInfo-format og opererer med foruddefinerede lag: anlæg, felt, fund, snit, målepunkter, prøver, kote, fejl. Anlæg og felt er digitaliseret som regioner. Snit er digitaliseret som linjer. Fund, målepunkter, prøver og koter er digitaliseret som punkter.

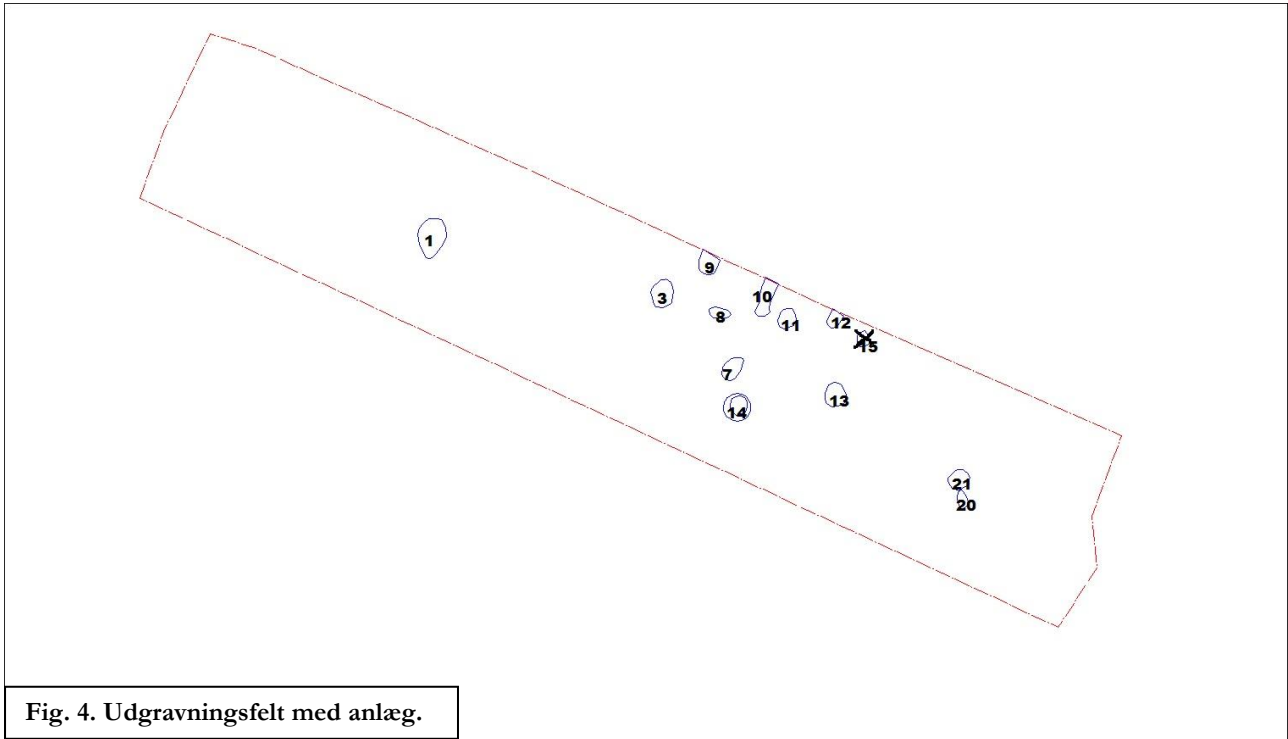
Udgravningsmetode

Udgravningsfeltet på ca. 5.5 x 40 meters bredde blev gravet med maskine under forundersøgelsen, som en ca. 3 meters udvidelse af det anlagte tracé, der følger spildevandsledningens forløb.

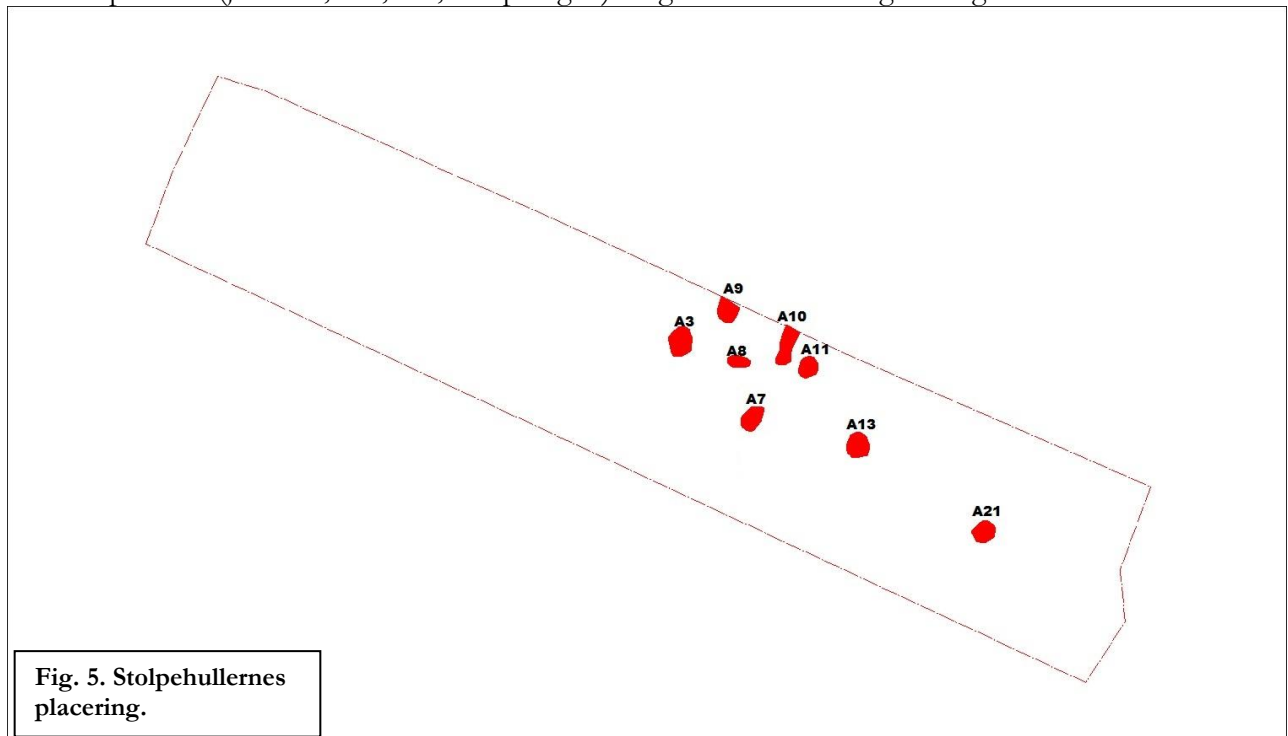
Under udgravningen blev anlæg registreret og nummereret fra A1 og fortløbende, og derefter målt ind med GPS. De mest karakteristiske blev efterfølgende snittet. Genstandenes position i søgegrøften blev ligeledes målt ind med GPS, derefter givet et x-nummer og hjembragt.

Undersøgelsens resultater

Under udgravningen blev mulden fra et ca. 250 m² stort felt aførmet. Feltet, der ligger som en 3 meters udvidelse af det, ved forundersøgelsen anlagte tracé, måler ca. 5.5 x 30 meter. Der er ved udgravningen registreret 13 anlæg og 1 x-nummer.

Under udgravningen blev der påtruffet et antal stolpehuller. Udgravningsfeltets begrænsede bredde på godt 5 m, vanskeliggør at afgøre præcist i hvilken type af konstruktion stolpehullerne indgår. Det forekommer dog sandsynligt at stolpehullerne udgør den østlige gavl af et hus, formentligt et langhus. Der blev ved udgravningen konstateret både dybe tagbærende stolpehuller og lave stolpehuller – formodentlig vægstolpehuller. De fire grubelignende anlæg der under forundersøgelsen blev erkendt som stolpehuller (jf. **A159, 160, 161, 162** på fig. 3) indgår ikke i selve udgravningens resultater

Stolpernes irregulære forløb og varierende diameter tyder på, at der er tale om en bebyggelse med flere faser. Stolpehullernes fyld består gennemgående af let humøst, let leret, sand, hvis farve varierer fra mørke/gråbrunt til lysebrunt stolpehullerne imellem. Stolpehullerne varierer mellem 11 og 24 cm i dybden.

Datering

Ved forundersøgelsen formodedes stolpehullerne at være fra middelalderen, mens selve udgravningen påviste en datering til yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder.

I stolpehul **A3** er der fundet store dele af et lerkar, som sandsynligvis skal tolkes som et husoffer. Lerkarret kan dateres til yngre romersk jernalder/ældre germansk jernalder. Denne datering stemmer overens med tilstedeværelsen af vægstolper i huset der er typisk for denne periode.

Fremtidigt arbejde på stedet

Undersøgelsen er afsluttet og området er frigivet til anlæggelse af spildevandsledningen. Lokalitetens beliggenhed over et vådområde taler for, at der er tale om en langt større bebyggelse, som sandsynligvis kan findes umiddelbart nord for udgravningsfeltet på et større plateau. Skal der fremadrettet foretages anlægsarbejde i nærområdet, er der en ekstra høj risiko for at støde på fortidsminder, og af denne grund bør Museum Horsens inddrages til forundersøgelse forud for ethvert anlægsarbejde.

Anlægsliste

Anlæg	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering	Fase	Tegn.	Indgår i	Består af
1	Grube		Jernalder				
3	Stolpehul		Yngre Romersk Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				
7	Stolpehul		Yngre Romersk Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				
8	Stolpehul		Yngre Romersk Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				
9	Stolpehul		Yngre Romersk				

			Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				
10	Stolpehul		Yngre Romersk Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				
11	Stolpehul		Yngre Romersk Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				
13	Stolpehul		Yngre Romersk Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				
15	Udgår		Udateret				
21	Stolpehul		Yngre Romersk Jernalder- Ældre Germansk Jernalder				

Anlægsbeskrivelse

1

Grube, Jernalder

Diameter i cm: 82

Dybde i cm: 20

Flade: oval

Side: skrå

Bund: rund

Nuance: mellem

Beskrivelse: Grube nedgravet i kulturlag [?SRN]. a) HMG mørk brungråt sand b) sort trækulslag c) HMG gråbrunt sand d) HMG musegrå sand. Alle lag TA. [antageligvis ildsted/kogegrube]

S.:1

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

3

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 75

Dybde i cm: 24

Flade: oval

Side: skrå

Bund: rund

Nuance: mørk

Beskrivelse: a) a) mørkt brungråt, let leret, let humøst sand. TA

S.: 2

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund: 1: Keramik diverse, Ældre Romersk Jernalder-Yngre Romersk Jernalder

Lag:

7

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 80

Dybde i cm: 14

Flade: rundt

Side: skrå

Bund: rund

Nuance: mellem

Beskrivelse: a) brungråt, let humøst, let leret sand

S.: 1

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

8

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 42

Dybde i cm: 24

Flade: rund

Side: lodret

Bund:

Nuance: mellem

Beskrivelse: a) [nedgravning] mellem-lyst brunt, let humøst sand b) melle-mørkt gråbrunt, let humøst sand c) som a)

S.: 2

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

9

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 46

Dybde i cm: 16

Flade:

Side: skrå

Bund: flad

Nuance:

Beskrivelse: muligt stolpehul. Fyld: a) brungråt, let humøst, let leret sand

S.: 2

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

10

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 85

Dybde i cm: 24

Flade: rund

Side: skrå

Bund: rund

Nuance: mellem

Beskrivelse: a) mellem - mørkt gråbrunt, let humøst sand

S.: 2

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

11

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 50

Dybde i cm: 22

Flade:rund

Side: skrå

Bund: rund

Nuance: mellem

Beskrivelse: a) mellem-mørkt gråbrunt, let humøst sand.

S.: 2

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

13

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 64

Dybde i cm: 11

Flade: rund

Side: skrå

Bund: rund

Nuance: lys/mellem

Beskrivelse: a) lyst-mellem let humøst brungråt sand

S.: 1

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

15

Udgår, Udateret

Diameter i cm:

Dybde i cm:

Flade:

Side:

Bund:

Nuance:

Beskrivelse: intet at se i snit

S.: 1

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

21

Stolpehul, Yngre Romersk Jernalder-Ældre Germansk Jernalder

Diameter i cm: 61

Dybde i cm: 12

Flade: rund

Side: skrå

Bund: rund

Nuance:

Beskrivelse: a) brungråt, let humøst, let leret sand opbl. m. lyst gulbrunt, let gruset sand

S.: 1

Tegninger:

Foto:

Består af:

Indgår i:

Fund:

Lag:

FundListe

Fund	Materiale	Genstand	Datering	Anlæg
1	Keramik / oldtid	Keramik diverse	Ældre Romersk Jernalder- Yngre Romersk Jernalder	3

Fundbeskrivelse

1

Keramik / oldtid, Keramik diverse, Ældre Romersk Jernalder-Yngre Romersk Jernalder

11 bugskår med aftøringsstriber på inder- og yderside. Et enkelt, udsvajet randskår - ikke særlig fortykket. Fra samme kar? Fra stolpehul.

Tegninger:

Foto:

Anlæg: 3

Fund:

Lag